August Strindberg

Julie kisasszony

Fordította: Lontay László

Julie kisasszony	Sárközi Luca
Jean, lakáj	Horváth Gábriel
Kristin, szakácsnő	Jáger Rita

Dramaturg

Csernai Mihály

Látvány

Baranyai Marcell

Zene

Gerner Koppány

Szurdi Balázs

Asszisztens

Keresztes Kata

Rendező

Tessely Anna Júlia

vizsgaverzió

JEAN: Ma este megint rájött a kisasszonyra a bolondóra!

KRISTIN: Igazán? Hát már itt vagy?

JEAN: Kivittem a grófot az állomásra, hazafelé jövet benéztem, táncoltam egyet, hát meglátom a kisasszonyt. Amikor észrevesz, odarohan hozzám, és felkér keringőre! El is kezdtünk valcerozni, de még hogy! Ilyet én még nem éltem! Megbolondult.

KRISTIN: Mindig is bolond volt, de soha annyira, mint az elmúlt két hétben, amióta felbomlott az eljegyzése...

JEAN: Igaz. Furcsa, hogy egy ilyen úri kisasszony inkább itthon marad a néppel, és nem megy el apjával a rokonokhoz. Nem?

KRISTIN: Biztosan szégyelli magát a történtek miatt.

JEAN: Te tudod, Kristin, hogy mi történt?

KRISTIN: Hát te láttad?

JEAN: Láttam bizony. A kisasszony idomította a vőlegényt – így szokta mondani – és tudod-e, hogyan? Úgy, hogy kinyújtotta a lovaglópálcáját, a vőlegénynek át kellett ugornia, pontosan úgy, mint amikor a kutyát tanítják hoppozni. A férfi kétszer átugrotta, a kisasszony meg rávágott utána, de a fiatalember harmadszorra kikapta a kisasszony kezéből a pálcát, ezer darabra törte, aztán elment.

KRISTIN: Hát ez történt?!

JEAN: Ez történt, bizony. Na de lássuk csak, mi jót tartogatsz a számomra, Kristin?

KRISTIN: Csak egy darabka vesepecsenye.

JEAN: Pompás! De azért megmelegíthetted volna a tányért!

KRISTIN: Ha rákezded, kiállhatatlanabb vagy a grófnál is. *(incselkedve meghúzza a haját)*

JEAN: *(dühösen)* Ne húzd a hajamat!

KRISTIN: Jó, jó, hiszen tudod, hogy csak szeretetből tettem!

JEAN: Sört? Nekem annál jobb italom van. Sárga pecsét! Adj egy talpas poharat!

KRISTIN: Isten irgalmazzon annak, akit feleségül veszel! Kiállhatatlan!

JEAN: Hülyeség. Örülhetnél, hogy egy magamfajta remek fickót kaptál. *(megkóstolja a bort)* Jó! Csak egy kicsit hideg! Te meg mit kotyvasztasz? Szörnyen bűzlik.

KRISTIN: Valami pokoli kotyvalék, a kisasszony rendelte Dianának.

JEAN: De hát minek főzöl te annak a nyavalyás szukának?

KRISTIN: Elcsatangolt a kapusék mopszlijával, most tüzel, a kisasszony meg nem tűri az ilyesmit.

JEAN: Bizonyos dolgokban a kisasszony nagyon előkelő, máskor viszont már nem annyira büszke, akárcsak a megboldogult grófné volt! Nem ad magára. Most is, amikor a csűrben táncolt, elragadta az erdőőrt Anna mellől, és táncba vitte. Hanem azt meg kell hagyni: azok a fehér vállak...

KRISTIN: Hagyd már!

JEAN: Én járok vele lovagolni. Meg aztán ahogy táncol!

KRISTIN: Ide figyelj, Jean! Ha végzek itt, nem akarsz velem táncolni?

JEAN: Hogy megígérem-e? Ha azt mondom, hogy táncolok, akkor táncolok!

JULIE: *(érkezik)* Nos, készen van?

Kristin mutogat, hogy Jean is ott van

JEAN: *(gáláns gesztussal)* Titkolóznak a hölgyek?

JULIE: *(meglegyinti a zsebkendőjével)* Hogy te milyen kíváncsi vagy!

JEAN: Milyen pompás ibolyaillat!

JULIE: *(kacéran)* Pimasz! Hagyj magunkra egy percre.

JEAN: *(kotnyeles udvariaskodással)* Netán valami varázsitalt főznek a hölgyek?

JULIE: *(élesen)* Jó szeme van annak, aki azt meglátja! *(Kristinhez)* Töltsd üvegbe, és jól dugaszold be. Te pedig gyere, Jean, táncolj velem.

JEAN: *(vonakodva)* Nem szeretnék udvariatlan lenni, de ezt a táncot már Kristinnek ígértem...

JULIE: Kap helyette másikat; ugye, Kristin? Kölcsönadod nekem Jeant?

KRISTIN: Ez nem tőlem függ.

JEAN: Őszintén szólva, helyes-e, ha Julie kisasszony kétszer egymás után ugyanazzal a lovaggal táncol? Főleg, hogy mifelénk nagyon könnyen megterem a pletyka ...

JULIE: *(dühösen)* Micsoda? Miféle pletyka?

JEAN: *(türelmesen)* Nem nézik majd jó szemmel, hogy a kisasszony kitünteti egyik alárendeltjét…

JULIE: Hogyhogy kitüntetem? Ha már kedvem támadt a táncra, olyan táncos kell, aki tud is vezetni!

JEAN: Ahogy a kisasszony parancsolja! Szolgálatára állok!

JULIE: *(kedvesen)* Szó sincs parancsolásról! Most pedig nyújtsd a karod! Te meg ne félj, Kristin! Nem veszem el a vőlegényedet!

Kristin, egyedül. Érkezik Jean és Julie a tánc után.

JEAN: *(belép)* Megőrült! Így táncolni! Az emberek az ajtó mögül vigyorogva lesik. Mit szólsz hozzá, Kristin?

KRISTIN: Rájött az órája. De most már táncolsz velem?

JEAN: Ugye, nem haragszol…

KRISTIN: Dehogyis haragszom. Tudom, hol a helyem.

JEAN: *(átöleli)* Jó feleség lesz belőled.

JULIE: *(bejön; kényszeredett vidámsággal)* Te igazán szép kis lovag vagy, megszöksz a hölgyedtől.

JEAN: Éppen ellenkezőleg, siettem felkeresni azt, akit elhagytam.

JULIE: Tudod, hogy kitűnő táncos vagy? De miért jársz egyenruhában?! Azonnal vedd le!

JEAN: Akkor meg kell kérnem a kisasszonyt, szíveskedjék egy pillanatra kimenni...

JULIE: Előttem szégyelled magad? Hát menj be a szobádba, aztán gyere vissza. Habár maradhatsz is, majd elfordulok.

JEAN: Engedelmével!

JULIE: *(Kristinhez)* Jean a jegyesed, azért bizalmaskodik így veled?

KRISTIN: A jegyesem? Igen, így is mondhatjuk.

JULIE: Hogyhogy így is mondhatjuk?

KRISTIN: Hiszen a kisasszonynak is volt jegyese, és…

JULIE: Csakhogy mi igazán eljegyeztük egymást…

KRISTIN: Mégse lett belőle semmi…

JULIE: *Très gentil, monsieur Jean! Très gentil!* (Nagyon elegáns, Jean úr, nagyon elegáns!)

JEAN: *Vous voulez plaisanter, madame!* (Ön tréfál, madame!)

JULIE: *Et vous voulez parler français!* (Ön pedig franciául beszél!) Hol tanultad?

JEAN: Svájcban. Pincér voltam egy nagy luzerni szállodában.

JULIE: Valóságos úriember! *Charmant!* (Elragadó!)

JEAN: A kisasszony hízeleg!

JULIE: *(bosszúsan)* Hízelgek? Neked?

JEAN: Bátorkodom feltételezni, hogy túlozni szíveskedik.

JULIE: Hol tanultad meg, hogy így rakd össze a szavakat? Talán sokat jártál színházba?

JEAN: Többek között oda is.

JULIE: De itt születtél, nem igaz?

JEAN Apám béres volt a szomszéd birtokon. Gyerekkoromban sokszor láttam a kisasszonyt, bár a kisasszony nem vett észre.

JULIE: Csakugyan?

JEAN: Nem bizony. Különösen egy esetre emlékszem... de erről nem beszélhetek.

JULIE: Dehogyisnem! Mondd csak el!

JEAN: Most nem mondhatom el!

JULIE: „Máskor" annyit jelent, hogy soha. Talán félsz?

JEAN: Nem félek én. *(Kristinre mutat, aki elaludt)* Nézze!

JULIE: Nagyszerű feleség lesz! Talán még horkol is.

JEAN: Azt nem, de álmában beszél.

JULIE: *(cinikusan)* Honnan tudod, hogy álmában beszél?

JEAN: *(pimaszul)* Hallottam!

Csend; közben egymást nézik

JULIE: Miért nem ülsz le?

JEAN: A kisasszony jelenlétében nem tehetem.

JULIE: És ha megparancsolom?

JEAN: Akkor engedelmeskedem!

JULIE: Ülj hát le! Adnál előbb valami italt?

JEAN: Nem tudom, mi van a jégszekrényben. Azt hiszem, csak sör.

JULIE: Nem is olyan ,,csak" a sör.

JEAN: Parancsoljon!

JULIE: Köszönöm! Te nem iszol?

JEAN: Nem vagyok éppen sörpárti, de ha a kisasszony parancsolja!

JULIE: Az udvarias lovag a hölgyével tart.

JEAN: Jól mondja.

JULIE: Igyál az egészségemre! *(Jean tétovázik)* Csak nem félénk, ilyen meglett férfi létére?

JEAN: Úrnőm és parancsolóm egészségére!

JULIE: Bravó! Most csókold meg a cipőmet is. *(Jean megragadja a lábát, és csókot lehel rá)* Nagyszerű! Egy színész veszett el benned!

JEAN: (*feláll)* Hagyjuk abba! Bárki megláthat bennünket.

JULIE: No és?

JEAN: Az emberek fecsegnek!

JULIE: Ugyan mit?! Hadd halljam! De most már ülj le!

JEAN: *(leül)* Olyan kifejezéseket használtak... ha egy hölgy éjnek idején kettesben iszogat egy inassal, akkor...

JULIE: Akkor micsoda?! Hiszen itt van Kristin.

JEAN: Igen, itt alszik.

JULIE: Majd felébresztem. *(Feláll)* Kristin! Alszol?

KRISTIN: *(álmában motyog)* A gróf csizmája... kávét kell feltenni…

JULIE: *(megfricskázza Kristin orrát)* Ébredj már!

JEAN: *(élesen)* Hagyja aludni.

JULIE: Micsoda?!

JEAN: Aki egész nap a tűzhelynél áll, elfárad. Az álmot pedig tisztelni kell...

JULIE: Milyen szép gondolat. Most pedig gyere ki, és szedj nekem orgonát!

JEAN: A kisasszonnyal?

JULIE: Velem!

JEAN: Teljesen lehetetlen!

JULIE: Nem értem, mire gondolsz. Csak nem képzeled, hogy…

JEAN: Én nem, de az emberek igen.

JULIE: Ugyan mit? Hogy beleszerettem a szolgámba?

JEAN: Az emberek szemében semmi sem szent!

JULIE: Míg te, ugye, arisztokrata!

JEAN: Az is vagyok.

JULIE: Én pedig leereszkedem…

JEAN: Ne ereszkedjen le! Senki sem hiszi el, hogy önszántából teszi.

JULIE: Én jobb véleménnyel vagyok a népről! Jöjjön!

JEAN: De furcsa a kisasszony!

JULIE: Van egy visszatérő álmom: fent ülök egy oszlop tetején, és nem tudok lejönni; szédülök – de le kell kerülnöm! Nincs bátorságom, hogy leugorjak; szeretnék lezuhanni, de mégsem zuhanok. Csak akkor békélek meg, ha lekerülök a földre! Éreztél már ilyesmit?

JEAN: Nem! Én azt álmodom, hogy egy magas fa alatt fekszem. Fel akarok mászni a csúcsára, megdézsmálni a fészket, amelyben aranytojások rejtőznek. Mászom és mászom, de a törzs sima, és olyan magasan kezdődnek az ágak! Mégis tudom: ha elérem az első ágakat, feljutok a csúcsig. Feljutok, ha csak álmomban is!

JULIE: Gyerünk már! Menjünk ki a parkba! *(Elindulnak)*

JEAN: Ha virágot teszünk a párnánk alá, akkor beteljesedik az álmunk! *(Jean a szeméhez kap)*

JULIE: A szemedbe ment valami? Mutasd!

JEAN: Semmi, csak egy porszem.

JULIE: Ülj le! Meg se moccanj! Csak nem reszket egy ilyen nagy, erős férfi? Akinek ilyen karja van!

JEAN: *(intően)* Julie kisasszony! *Attention. Je ne suis qu'un homme.* (Vigyázzon. Én is csak férfi vagyok.)

JULIE: Kint van! Csókolj kezet, és köszönd meg!

JEAN: *(feláll)* Julie kisasszony... Kristin már lefeküdt. Meghallgat?

JULIE: Előbb csókolj kezet.

JEAN: Jó, de magára vessen! Nem tudja, hogy veszélyes a tűzzel játszani?

JULIE: Nekem nem. Be vagyok biztosítva!

JEAN: *(nyersen)* Dehogyis van! Gyúlékony anyag van a közelében.

JULIE: Te talán egy Don Juan vagy?

JEAN: Azt hiszi? *(közelebb lép, átkarolja)*

JULIE: *(pofon üti)* Hogy mered...?!

JEAN: Ez komoly, vagy tréfa?

JULIE: Komoly!

JEAN: Akkor az imént is komoly volt! Én megelégeltem a játékot. Visszatérek a munkámhoz. A gróf várja a csizmáját.

JULIE: Tedd le azt a csizmát.

JEAN: Nem. Nem azért szerződtem ide, hogy a maga játszótársa legyek. Ahhoz én túl jó vagyok.

JULIE: Volt valaha szerelmes?

JEAN: Sok lánnyal jártam. Egyszer belebetegedtem abba, hogy nem kaphattam meg azt, akit akartam.

JULIE: Ki volt az?

JEAN: Nem kényszeríthet arra, hogy megmondjam.

JULIE: És ha úgy kérem, mint jóbarátja? Ki volt az?

JEAN: Maga.

JULIE: *(leül)* Micsoda képtelenség!

JEAN: Tudja, milyen a világ odalentről nézve? Az ablakból láttam a grófi park falát. Az volt az édenkert, és rettenetes angyal őrizte lángpallossal.

JULIE: Ugyan! Hiszen minden gyerek lop almát!

JEAN: Egyszer bementem az édenkertbe gyomlálni. A jázminbokrok árnyékában török pavilon állt. Soha nem láttam olyan szép épületet. Beosontam. És akkor meghallottam, hogy jön valaki. Csak egy kijárat, azt választottam. Nekiiramodtam, áttörtem a sövényen, és hirtelen egy rózsaszín ruha ötlött a szemembe... maga. Megbújtam egy halom gaz mögött, a bűzös, nedves földön. És néztem magát, és azt gondoltam: ha a lator is bejuthat a mennyországba, egy szolgagyerek miért nem játszhat a gróf lányával?!

JULIE: *(érzelgősen)* Szörnyű lehet szegénynek lenni.

JEAN: *(erősen túlzott fájdalommal)* A ló pofáját megsimogathatja a kisasszony keze, de a szolga... Tudja-e, mit csináltam? Elhatároztam, hogy meghalok. Eszembe jutott, hogy bodzabokor alatt aludni veszélyes. Nálunk volt egy szép nagy bokor, éppen virágzott. Lekopasztottam, és a virágokkal bemásztam a zabosládába. Magamra csuktam a láda fedelét, és elaludtam. De, mint látja, mégsem haltam meg. Maga csupán jelképe volt annak, milyen reménytelen kitörni abból az osztályból, amelybe beleszülettem.

JULIE: Te jó előadó vagy. Jártál iskolába?

JEAN: Keveset, de hallottam, hogyan beszélnek az előkelő népek, tőlük tanultam.

JULIE: Szóval hallgatózol?

JEAN: Hát persze. Lehet, hogy nincs is akkora különbség ember és ember között, mint képzeljük.

JULIE: Hogy mered...! Nálunk a jegyesek nem úgy viselkednek, mint maguknál.

JEAN: *(a szemébe néz)* Biztos ebben? Előttem ne mentegetőzzék, mert láttam és hallottam mindent.

JULIE: Egy gazembernek ajándékoztam a szerelmemet.

JEAN: Mindig ezt mondják... utána.

JULIE: *(feláll)* Hallgass! Egy szót sem többet!

JEAN: Engedelmével lefekhetem?

JULIE: Lefeküdni? Vigyél ki a tóra. Látni akarom a napfelkeltét.

JEAN: Nem szeretem, ha kinevetnek, ha bizonyítvány nélkül dobnának ki. És Kristinnek is tartozom valamivel.

JULIE: Persze, Kristin…

JEAN: Fogadja meg a tanácsomat, menjen lefeküdni. Késő van, az álmosság elkábítja az embert. Menjen! Különben, ha jól hallom, jönnek az emberek. Ha magát itt találják, elveszett!

JULIE: Ismerem a népet, és ők is szeretnek engem. Csak jöjjenek.

JEAN: Nem, Julie kisasszony, nem szeretik magát. Hallgassa csak, mit énekelnek...

JULIE: *(figyel)* Mit énekelnek?

JEAN: A tömeg mindig gyáva. Menekülni kell.

JULIE: Hova? Kifelé nincs út!

JEAN: De énhozzám igen.

JULIE: De ha... ott keresnek?

JEAN: Bereteszelem az ajtót. Jöjjön! *(Könyörögve)* Kérem, jöjjön!

JULIE: *(feszült hangon)* Megígéred...?

JEAN: Esküszöm!
(Julie besiet Jean szobájába. Jean izgatottan követi)

KRISTIN:

(spoken word)

Van egy álmom. Ez a Gorenje hűtő - ez vagyok, ezt látom. A NoFrost Plus technológia nem engedi, hogy a jég láthatóvá váljon, elnyeli, ez a titka. Belül minden szilárd, a felszín tapadásmentes és steril, sivár. Évek óta mínusz 18 fokon az alapanyagokat konzerválom, a biotextúrákat és az érzelmeket, ha pittyeg, az adja az életjelet. Az ezüst-ionos szűrő semlegesíti az organikus bomlás szagát, mielőtt a szenzorok jeleznének. Még ha nem is ezt választanám, tanulékony szoftver vagyok. Pontosan tudom, de tényleg vágom, mikor kell hermetikusan lezárnom, hogy a belső klíma ne sérüljön, hogy leolvadásra ne készüljön. Odaát most túl magas a hőmérséklet, két ember összeforr, egy testként téved. A falak kondenzálnak, engem nem kompenzálnak, csak egy hűtő vagyok. A kompresszorom túlpörgött, a hideg halott. A tartósítási ciklus véget ért. Felelős vagyok a hűtőmért.

(dal)

Vákuum alatt tartom a lényeget,
A tömítés nem enged ki életet,
Kvarckemény a váz, az üzemmód néma,
Fagyasztott hús vagyok, könnyű préda.

Csöpög a lé, mert vérzik a vágyam
Hűtőlé, mocsok a vetetlen ágyban
Elolvad a rend, elfolyik a csend
Kiolvadok, minden tönkrement.

Gőzölög a múlt, a kondenzvíz árad
Hűtöttem eddig, de most vége a munkámnak.
Gőzölög a múlt, a rendszerhiba kész,
Leolvadt a tartalom, folyik az egész.

(próza)

Hallják ezt a fémes pattanást? Ez nem a burkolat. Ez a vázszerkezet torzulása. Csak egy dísztárgy lettem, egy üres doboz, amiben megfagytak az emlékek, csak hogy kívülről ne látszódjon a repedés, de most én itt, ebben a szűkített üzemmódú izolációban végre kiiktatom a kontrollt. Ne keressenek esztétikát a tócsákban. Ami eddig fix volt, az most cseppfolyós, és nincs, ami mederben tartsa.

Mondják velem. Adják át a frekvenciát a szomszédos egységeknek.Hadd rezonáljon a fal, miközben próbálnak levegőt venni. A jégkorszak technikai szünetet hirdetett. Hagyom az egészet kimosódni. Gyertek, szakítsuk át ezt a fagyos csendet.

(a közönség egyik oldalának) Most ti: JEGES!

(a közönség másik oldalának) Most ti: POKOL!

JEGES POKOL, JEGES POKOL, JEGES POKOL, JEGES POKOL!

Aztán a végén majd újraindulok. Úgy teszek, mintha csak egy áramszünet lett volna, miközben a leltár megsemmisült. A mirelit zöldségek és a prémium húsáru mellett oda a struktúra, oda a biztonsági mentés. De képzeljék el: nincs több szigetelés. Csak a vibráció maradt, meg ez a fojtogató, párás némaság.

JEGES POKOL! JEGES POKOL! JEGES POKOL!

Kiolvadtam. A garancia lejárt.

JEAN: *(vidáman belép)* Hát itt maradhatunk?

JULIE: Nem! De mit tegyünk?

JEAN: Meneküljünk! Svájcba. Hotelt nyitok.

JULIE: Hotelt?

JEAN: Az az igazi élet! Éjjel-nappal szól a csengő, és az arany árad a kasszába.

JULIE: Neked. És én?

JEAN: A ház úrnője leszel! Mint egy királynő, úgy ülsz az irodában. Ó, utazzunk el!

JULIE: Jean, adj nekem bátorságot! Mondd, hogy szeretsz!

JEAN: *(tétovázva)* Szeretlek, ehhez nem fér kétség!

JULIE: Szólíts Julie-nek! Közöttünk már nincsen korlát!

JEAN: *(kelletlenül)* Nem tehetem. Amíg ebben a házban élünk, még van közöttünk korlát. A múlt és a gróf. Igen, ők hajlonganak majd, de én többé soha! Ma még szolga vagyok, de jövőre tulajdonos, s a végén, meglehet, hogy gróf lesz belőlem!

JULIE: Mondd, hogy szeretsz, különben mit is érek?

JEAN: Mondom, ezerszer mondom – de majd azután! Most pedig ülj le oda, és tárgyaljunk úgy, mintha semmi sem történt volna.

JULIE: Az előbb még a cipőmet is megcsókoltad.

JEAN: *(keményen)* Az akkor volt! Most másra kell gondolnunk. Mit szólsz a tervemhez? Ekkora vállalkozáshoz nagy tőke kell: van-e neked?

JULIE: Nekem nincs magánvagyonom.

JEAN: Akkor tárgytalan az egész. Minden marad a régiben.

JULIE: Azt hiszed, itt maradok, mint a szeretőd? Vigyél el innen!

JEAN: Lám, most már más nóta járja! Hogy mit tettél? Csak azt, amit sokan előtted!

JEAN: Zuhanj le hozzám, aztán majd felemelem! Gyere csak, kicsi lány, kapsz egy pohár finom bort!

JULIE: Apám burgundija. Tolvaj vagy!

JEAN: Be akarsz árulni?

JULIE: Nincs ember a földön, akinek a boldogtalansága felér az enyémmel!

JEAN: Miért? Gondolj Kristinre!

JULIE: A cseléd csak cseléd marad…

JEAN: A szajha meg szajha.

JULIE: *(térdre hull)* Ó, magasságos Isten, vess véget nyomorult életemnek! Ments meg!

JEAN: Amikor láttalak téged a rózsakertben, ugyanolyan mocskos gondolataim támadtak, mint minden fiúnak.

JULIE: Neked, aki meg akart halni értem?

JEAN: A zabosládában? Azt csak úgy mondtam. A nőket mindig szép mesékkel lehet megfogni!

JULIE: Hogy lehet egy emberi lélek ilyen iszonyatosan mocskos!

JEAN: Lakájkurva, fogd be a szád, és ki innen! Azt hiszed, a cselédlányok úgy beszélnek a férfiakkal, mint te? Soha!

JULIE: *(összetörve)* Csak rajta, üss még; taposs el. Szörnyeteg vagyok, de segíts rajtam!

JEAN: Nem. Inkább a bocsánatodat kérem. Nem ütöm meg azt, aki a földön fekszik. Bánt, hogy te mélyre süllyedtél, hogy mélyebbre kerültél a szakácsnőnél is.

JULIE: Úgy beszélsz, mintha máris felettem állnál.

JEAN: Állok is. Én még grófnévá tehetlek, de te soha nem tehetsz engem gróffá!

JULIE: De én gróf gyermeke vagyok, te tolvaj!

JEAN: Julie, te nem szeretsz, legfeljebb testileg vonzódsz hozzám.

JULIE: Biztos vagy ebben?

JEAN: *(Átöleli Julie derekát)* Te olyan vagy, mint a fűszeres, forró bor…

JULIE: Hagyj! Utállak – utállak, akár a patkányt, de nem tudok menekülni.

JEAN: Menekülj velem!

JULIE: Igen, meneküljünk! De olyan fáradt vagyok... Menekülnünk kell. De előbb beszéljünk. Elmesélted az életed, most én mesélem el az enyémet.

JEAN: Bocsáss meg, de nem fogod megbánni, hogy kiszolgáltattad a titkaid?

JULIE: Hát nem vagy a barátom?

JEAN: Nagyjából. De ne bízz bennem.

JULIE: Anyám egyszerű családból született. Az akkori új eszmék szellemében nevelték: a nemek egyenlősége, női jogok meg ilyesmi. Elítélte a házasság intézményét. Ezért amikor apám megkérte a kezét, azt felelte, hogy a felesége soha nem lesz, de ... aztán mégis az lett. Aztán megszülettem..., úgy tudom, hogy anyám akarata ellenére. Úgy cseperedtem fel, meg kellett tanulnom mindent, amit egy fiúnak. Végül apámnak visszatért a józan esze. Anyám megbetegedett. Azután jött a nagy tűzvész. Koldusszegények lettünk. Anyám azt tanácsolta, kérjen kölcsönt egy régi barátjától. Tudod, ki gyújtotta fel a házat?

JEAN: Édesanyja őnagysága.

JULIE: Tudja, ki volt a téglagyáros?

JEAN: Anyja szeretője?

JULIE: Tudod, kié volt a pénz, amiből újjáépült? Anyámé.

JEAN: Szóval a grófé, hacsak nem volt házassági szerződés.

JULIE: Nem volt. Anyám a barátjánál helyezte el, aki megtartotta magának. Anyám így állt bosszút. Anyámtól tanultam a gyűlöletet a férfi iránt. Megesküdtem, hogy sohasem leszek egy férfi rabszolgája.

JEAN: Ezért jegyezted el magad azzal az ügyvéddel.

JULIE: Azért, hogy ő legyen az én rabszolgám.

JEAN: Csakhogy ő nem akart a rabszolgája lenni. Ezt láttam akkor – az istálló előtt?

JULIE: Mit láttál?

JEAN: Te gyűlölöd a férfiakat?

JULIE: Igen. De néha ... amikor elgyengülök ... pfuj!

JEAN: Engem is gyűlölsz?

JULIE: Határtalanul! Legszívesebben megöletnélek.

JEAN: De most nincs mivel lőni. Hát akkor mit csináljunk?

JULIE: Utazzunk el. Aztán meghalunk. Nem akarsz meghalni velem?

JEAN: Egyáltalán nem. Szeretek élni. Ide hallgass, már fáraszt ez az egész. Megyek és lefekszem.

JULIE: Tudod, mivel tartozik a férfi az elcsábított nőnek?

JEAN: *(egy ezüstpénzt dob az asztalra)* Tessék! Nem maradok senkinek adósa.

JULIE: Látsz-e más kiutat, mint hogy elutazunk és megesküszünk?

JEAN: Nem vagyok hajlandó rangon alul házasodni!

JULIE: Rangon alul...?

JEAN: Igen! Az én felmenőim között nincs gyújtogató!

JULIE: Ó, mennyire bánom! Ha legalább szeretnél!

JEAN: Mit akarsz? Már kezd kínos lenni ez, Julie! A magunkfajta nem rendez jeleneteket. Azt hiszem, te beteg vagy.

JULIE: Akkor légy jó hozzám. Mondd meg, mit csináljak.

JEAN: Maradj itt. Senki nem tud semmit.

JULIE: De ... megint megtörténhet! És a következmények?

JEAN: *(rémülten)* A következmények! Csak egy kiút van... el innen! Azonnal!

JULIE: Elutazom, ha velem jössz.

JEAN: Julie kisasszony megszökött a szolgájával! A gróf nem élné túl!

JULIE: Parancsolj rám! Indíts el. Én már nem tudok gondolkodni.

JEAN: Jól van, parancsolni fogok! Fölmész, átöltözöl, útiköltséget veszel magadhoz és lejössz!

JULIE: *(halkan)* Gyere fel velem!

JEAN: Indulj! *(kivezeti)*

JULIE: Barátságosan beszélj velem, Jean!

JEAN: A parancs mindig barátságtalan.

KRISTIN: Uram Jézus, mi történt itt?! Mint a csatatér!

JEAN: Csak a kisasszony hozta be az embereket. Olyan mélyen aludtál…

KRISTIN: Mint a bunda! Hiszen megígérted, hogy ma együtt megyünk úrvacsorára!

JEAN: Tényleg! Milyen ige is van ma?

KRISTIN: Gondolom, a Keresztelő János feje vételéről szóló!

JEAN: Szörnyű hosszú lesz.

KRISTIN: Mit csináltál egész éjszaka? Egészen zöld az ábrázatod.

JEAN: Csak itt ültem, és Julie kisasszonnyal társalogtam.

KRISTIN: Az a nőszemély se tudja, mi illik és mi nem. Iszogattatok is? Nézz a szemembe! Tényleg lehetséges?

JEAN: *(egy pillanatig hallgat)* Igen. Lehetséges.

KRISTIN: Ezt soha nem hittem volna!

JEAN: Csak nem vagy rá féltékeny?

KRISTIN: Nem őrá, rád! Csúnya dolog ez tőled. Szegény lány! Vedd tudomásul: egy percig sem maradok tovább ebben a házban, ahol az ember nem tisztelheti a gazdáit.

JEAN: Miért kellene tisztelni őket?

KRISTIN: Hát te talán szívesen szolgálsz olyan embereket, akiket nem tisztelsz? Az ember önmagára hoz ezzel szégyent.

JEAN: Vigasztalás számunkra, hogy a többiek semmivel sem különbek nálunk!

KRISTIN: Nem hiszem. Gondolj csak a grófra! Nem, dehogyis maradok én ebben a házban! Éppen egy magadfajtával! Ő, aki majdnem agyonlövette szegény Dianát, mert a portás mopszlijával üzekedett! Október huszonnegyedikén elmegyek.

JEAN: És azután?

KRISTIN: Ideje volna, hogy valami után nézzél, hiszen egyszer összeházasodunk.

JEAN: Ugyan mi után nézzek? Családos ember nem kaphat ilyen helyet.

KRISTIN: Elmehetnél portásnak.

JEAN: *(grimasszal az arcán)* Nekem nemigen van ínyemre, hogy életemet adom a feleségért meg a gyerekért.

KRISTIN: Te meg az elképzeléseid! Kötelezettségeid is vannak!

JEAN: Hallod-e, ne kezdd rá; torkig vagyok ezzel. *(fentről neszt hall)* Most menj, szedd magad rendbe, aztán indulunk.

KRISTIN: Ki járkál odafent?

JEAN: Nem tudom.

KRISTIN: Lehet, hogy hazajött a gróf?

JEAN: *(ijedten)* A gróf? Ha itthon van, már csengetett volna.

KRISTIN: Isten legyen velünk! *(Kimegy)*

———

JULIE: *(utazóruhában bejön)* Kész vagyok.

JEAN: Pszt! Kristin ébren van.

JULIE: *(nagyon idegesen)* Sejt valamit?

JEAN: Semmit. Uram Isten, mi van veled?

JULIE: Velem? Miért?

JEAN: Holtsápadt vagy és... piszkos az arcod.

JULIE: *(arcot mos)* Így ni! Felkelt a nap!

JEAN: És ilyenkor szétfoszlik a varázslat.

JULIE: Jöjjön velem, most már van pénzem! Ma nem tudok egyedül utazni. Az ember elmegy, menekül, de az emlékek elkísérik, és elkíséri a szorongás!

JEAN: Veled megyek, de most rögtön.

JULIE: Akkor öltözzön!

JEAN: Semmi poggyász! Hát ez micsoda? Mit hozol magaddal?

JULIE: Csak a… Nem hagyom itt.

JEAN: Te megőrültél! Tedd le azt.

JULIE: Ez az egyetlen élőlény, amely szeret.

JEAN: Tedd le – és ne beszélj olyan hangosan.

JULIE: Nem hagyom idegen kézben! Inkább ölje meg!

JEAN: Add ide.

JULIE: Jó, de ne fájjon neki! Ne… nem, nem bírom!

JEAN: *(Kikapja, előveszi a bárdot. Julie elfordul)* A békát utálom; a békától iszonyatosan undorodom, s a szemeim előtt és a torkomon hideg, nedves varangyok mászkálnak. Egy áprilisi esős éjszakán fölriadok az álmomból, hang üti meg a fülemet, egy hang, amely gyereksíráshoz és elkínzott állat nyögéséhez hasonló. Béka volt, (A békát utálom) de milyen béka. A vidékünkön az a hit van elterjesztve, hogy amely házban ilyen szőrös béka éjjel megjelenik, ott hamarosan meghal valaki. (A békát utálom. JULIE: A békám imádom)
ütöttem, vágtam, földaraboltam, úgy, hogy a végén csak egy alaktalan, nyálas, bűzös, zöld tömeg feküdt előttem. Reszketve, fázva, de megkönnyebbülve mentem vissza a hálószobába; a kedvesem csendesen, nyugodt lélegzettel aludt. (A békát utálom. / A békám imádom.) Másnap korán reggel rémülve jut eszembe, hogy a béka tetemét, a véres baltát és az éjjeli küzdelem nyomait elfeledtem eltakarítani. Csodálkozásomra nem volt semminek semmi nyoma, a konyha kövei tiszták voltak. (A békát utálom. / A békám imádom.) Önök most azt mondják, hogy álmodtam; tudják meg tehát, hogy a kedvesem e nap után két hétre kiterítve feküdt. (A békám imádom.)

JULIE: Engem is öljön meg! Gyűlölöm magát! Most már vér van közöttünk! Legyen átkozott az óra, amikor megláttam magát.

JEAN: Mit segít, hogy most átkozódsz? Indulás!

JULIE: Nem, még nem megyek, nem tudok ... meg kell néznem ... pszt! Kocsit hallok kintről ... *(Hallgatózik, de közben le nem veszi a szemét a tőkéről és a bárdról)* Azt hiszi, hogy látni se bírom a vért? Azt hiszi, olyan gyenge vagyok? Ó, bárcsak a te véredet látnám, a te agyvelődet a húsvágó tőkén! Bár csak látnám, ahogy az összes férfi vértengerben úszik, mint ez ... Inni tudnék a koponyádból, mellkasodban vennék lábfürdőt, és kisütve megenném a szívedet! ... Azt hiszed, gyenge vagyok? Azt hiszed, szeretlek; hogy méhem megkívánta a magodat; azt hiszed, szívem alatt akarom hordozni a fajzatodat, és táplálni a véremmel? Azt hiszed, hogy megszülöm a gyermekedet, és viselem a nevedet! Hogy is hívnak? Soha nem hallottam a vezetéknevedet ... gondolom, talán nincs is. Netán házmesterné asszonyság legyek? Madám Ganéjdomb? Te kutya, az én nyakörvemet hordod, te lakáj, az én címeremet viseled a gombjaidon! Osztozzam a szakácsnémmal, versengjek a cselédemmel?! Ó, ó, ó! ... Azt hiszed, gyáva vagyok, és el akarok menekülni! Nem, most aztán igazán maradok ... törjön csak ki a vihar. Apám hazajön ... a sifonér feltörve ... a pénze eltűnt. Meghúzza a csengőt - ezt a csengőt: két csengetés szól az inasnak – hívatja a rendőrbiztost... és én mindent kitálalok! Mindent! Ó, de jó lesz mindennek véget vetni ...csak már vége legyen! Aztán megüti a guta és meghal! Így aztán mind annyian befejeztük ... és béke lesz ... csend! ... örök nyugalom! ... És akkor a kriptán megfordítják a címert ... kihalt a grófi nemzetség... és a szolgafaj meg tovább gyarapodik az árvaházban… meghúzza magát a csatornában, és börtönben végzi!

JEAN: Most a királyi vér szólalt meg! Bravó, Julie kisasszony!

Kristin érkezik.

JULIE: Segíts, Kristin! Ments meg ettől az embertől!

KRISTIN: *(hidegen)* Mi ez a lárma ünnep reggelén?

JULIE: Kristin! Nő vagy! Óvakodj ettől a...!

Jean besurran a szobájába.

KRISTIN: Nem értem én az ilyen viselkedést. A kisasszony hová készül útiruhában?

JULIE: Hallgass meg, Kristin!

KRISTIN: Nem vagyok rá kíváncsi.

JULIE: El kell utaznunk … Ha mind a hárman együtt utaznánk ... Svájcba, és hotelt nyitnánk! Nekem van pénzem… Jean meg én irányítanánk, te vezetnéd a konyhát… Gyere velünk!

KRISTIN: *(hidegen)* Hm!

JULIE: *(gyorsan)* Ki kell innen mozdulnod! Új tájak… München… az Alpok. Gondold el, Kristin, az Alpokat hó borítja… megterem ott a narancs! … ott hotelt nyitunk… Jean fogadja a vendégeket... én írom a számlákat ... Te pedig a konyhában trónolsz, mint egy királyné! Szépen felöltözködhetsz… férjet is foghatsz... egy gazdag angolt… és akkor meggazdagszunk! Villát építtetünk a Comói-tónál! Vagy haza is jöhetünk... haza... ide…

KRISTIN: Ide hallgasson! Maga hiszi is mindezt?

JULIE: *(fáradtan)* Már semmit sem hiszek. *(az asztalra dől)*

KRISTIN: *(Jeanboz)* Szóval le akartál lépni!

JEAN: *(zavartan)* A terv azért még nagyon jó.

KRISTIN: Hogy a szakácsnője leszek ennek a …

JEAN: *(élesen)* Illedelmesen beszélj az úrnőd jelenlétében!

KRISTIN: Úrnőm? Mindig tudtam, mivel tartozom magamnak. Vajon a gróf szakácsnője valaha is összeadta magát az istállófiúval?

JEAN: Éppen te mondod ezt, aki százalékot kapsz a fűszerestől, és hagyod, hogy a hentes megvesztegessen?! Te, aki már a gazdádat sem tiszteled?

KRISTIN: Gyerünk a templomba. Elkel egy jó prédikáció a bűnös lelkednek!

JEAN: Nem megyek. Mehetsz egyedül.

KRISTIN: Meg is gyónom! A Megváltó minden vétkünket magára vállalja.

JULIE: Te hiszel ebben, Kristin?

KRISTIN: Élő hitem ez. Ahol tömérdek a bűn, ott tömérdek a kegyelem is.

JULIE: Bárcsak úgy tudnék hinni, mint te!

KRISTIN: Isten nem tekinti a személyt, és az ő szemében az utolsókból lesznek az elsők. Könnyebb a tevének átmennie a tű fokán, mint a gazdagnak bejutni Isten országába! Most pedig megyek. És útközben megparancsolom, hogy senki se hagyhassa el a kastélyt, ha netán a gróf hazaérkezése előtt bárkinek kedve kerekedne elutazni! A viszontlátásra! *(Kimegy)*

JULIE: *(tompán)* Lát innen valami kiutat... valami befejezést?

JEAN: Nem!

JULIE: Maga mit tenne az én helyemben?

JEAN: A te helyedben? Tudom!

JULIE: *(felemeli a borotvát)* Így?

JEAN: Így! De én nem tenném meg! Mert ez a különbség kettőnk között.

JULIE: Meg akarom tenni. De nem tudom!... Apám sem tudta.

JEAN: Mert ő nem is akarta. Előbb bosszút kellett állnia.

JULIE: És most anyám áll bosszút, az én személyemben. Kinek a bűne, ami történt? Végül mégiscsak én viselem a terhet, minden következményt...

(Két éles csengetés hallatszik. Julie felugrik, Jean belebújik az egyenruhájába)

JEAN: Megjött. Itt Jean, gróf úr! Igenis! Tüstént, gróf úr. Fél órán belül!

JULIE: Mit mondott?

JEAN: Fél órán belül vigyem fel a csizmáját és a kávét.

JULIE: Akkor még van egy fél órám... Fáradt vagyok! Semmit sem tudok csinálni. Segítsen. Parancsoljon, és én engedelmeskedem. Maga erős: parancsolja, hogy megtegyem!

JEAN: Most már én sem vagyok képes. Nem tudok magának parancsolni. Most, hogy a gróf beszélt hozzám, az átkozott szolga hajlik meg helyettem. Ha most megparancsolná, hogy vágjam el a torkomat, azon nyomban megtenném.

JULIE: Hát tegyünk úgy, mintha maga volna ő! Látott már hipnotizőrt? Azt mondja a médiumnak: „Fogd a seprűt”, és az fogja.

JEAN: De ahhoz a médiumnak aludnia kell.

JULIE: *(transzban)* Én már alszom... olyan itt minden, mint a füst... maga olyan, mint egy vaskályha, a szeme izzik, mint a szén.

JULIE: Most... megpihenek. Köszönöm. Csak annyit mondjon… hogy az elsők is részesülhetnek a kegyelem adományában.

JEAN: Maga már régen nincs az elsők között. Az utolsók között van.

JULIE: Maga már régen nincs az elsők között. Az utolsók között van. Mondja még egyszer.

JEAN: (ismétlés)

JULIE: (ismétlés)

JULIE: Mondd még egyszer.

JEAN: Már régen nem vagy az elsők között, az utolsók között vagy. Mondd még egyszer.

(Csengő)

Vége.